

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
14 päivänä heinäkuuta 1994 *

Asiassa C-91/92,

jonka Giudice conciliatore di Firenze (Italia) on ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa riita-asiassa

Paola Faccini Dori

vastaan

Recreb Srl

ennakkoratkaisun muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20 päivänä joulukuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/577/ETY (EYVL L 372, s. 31) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti O. Due, jaostojen puheenjohtajat G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco ja D. A. O. Edward sekä tuomarit C. N. Kakouris, R. Joliet (esittelevä tuomari), F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: puolaiskirjaaja H. von Holstein,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

- Faccini Dori, edustajinaan asianajaja Vinicio Premuroso, Milano, ja asianajat Annalisa Premuroso ja Paolo Soldani Benzi, Firenze,
- Recreb Srl, edustajanaan asianajaja Michele Trovato, Rooma, ja oikeusavustaja Anna Rita Alessandro, Firenze,
- Saksan hallitus, asiamiehinään liittotasavallan talousministeriön Ministerialrat Ernst Röder ja saman ministeriön Regierungsdirektor Claus-Dieter Quassowski,
- Kreikan hallitus, asiamiehinään valtion oikeudellisen neuvoston avustava oikeudellinen neuvonantaja Vasileos Kontolaimos ja valtion oikeudellisen neuvoston oikeudellinen asiamies Panagiotis Athanasoulis,
- Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riitaasioiden osaston päällikkö, professori Luigi Ferrari Bravo, avustajanaan valtionasiamies Marcello Conti,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Lucio Gussetti,

ottaen huomioon yhteisöjen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen annetut vastaukset, jotka ovat antaneet:

- Saksan hallitus, asiamiehinään Ernst Röder ja Claus-Dieter Quassowski,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston päällikkö Jean-Pierre Puissechet ja saman ministeriön neuvonantaja Catherine de Salins,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Tanskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja Joergen Molde, Saksan hallituksen, asiamiehinään Ernst Röder ja Claus-Dieter Quassowski, Kreikan hallituksen, asiamiehinään Vasileos Kontolaimos ja Panagiotis Athanasoulis, Ranskan hallituksen, asiamiehenään Catherine de Salins,

Italian hallituksen, asiamiehenään professori Luigi Ferrari Bravo, avustajanaan valtionasiamies Ivo Braguglia, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen apulaisneuvonantaja Ton Heukels, Yhdistyneen kuningaskunnan, asiamiehenään J. E. Collins, avustajanaan barrister Derrick Wyatt sekä komission, asiamiehenään Lucio Gussetti, 16.3.1993 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.2.1994 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Giudice conciliatore di Firenze on 24.1.1992 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 18.3.1992, esittänyt ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kysymyksen muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20 päivänä joulukuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/577/ETY (EYVL L 372, s. 31, jäljempänä direktiivi) tulkinnasta ja mahdollisuudesta vedota mainittuun direktiiviin elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisessä riita-asiassa.
- 2 Tämä kysymys on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat Paola Faccini Dori, kotipaikka Monza (Italia), ja Recreb Srl (jäljempänä Recreb).
- 3 Ennakkoratkaisupyynnöä koskevasta päätöksestä ilmenee, että Interdiffusion Srl on 19.1.1989 tehnyt Faccini Dorin kanssa sopimuksen englannin kielen kirjekurssista ilman, että Dori olisi aikaisemmin ottanut asiassa yhteyttä kyseiseen yritykseen; sopimus on tehty Milanon keskusrautatieasemalla, eli muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa.
- 4 Muutamia päiviä myöhemmin Faccini Dori on 23.1.1989 kirjatulla kirjeellä ilmoittanut kyseiselle yhtiölle peruuttavansa tilauksensa. Yhtiö on puolestaan 3.6.1989 ilmoittanut Faccini Dorille siirtäneensä saatavansa Recrebille. Faccini Dori on 24.6.1989 kirjallisesti vahvistanut Recrebille peruuttaneensa tilauksensa ja vedonnut tältä osin erityisesti direktiivissä tarkoitettuun peruuttamismahdollisuuteen.

- 5 Kuten direktiivin johdanto-osasta ilmenee, direktiivin tarkoituksena on parantaa kuluttajansuojaa ja poistaa tähän suojaan liittyvien kansallisten lainsäädäntöjen välisiä eroja, jotka saattavat suoraan vaikuttaa yhteismarkkinoiden toimintaan. Johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa solmittujen sopimusten erityispiirteenä on, että yleensä elinkeinonharjoittaja tekee aloitteen sopimusneuvotteluista, joihin kuluttaja ei millään tavoin ole valmistautunut tai joita hän ei ole osannut odottaa. Useimmiten kuluttaja ei voi vertailla tarjouksen laatua ja hintaa muihin tarjouksiin. Saman kappaleen mukaan tämä yllätystekijä ei ole ominaista ainoastaan kotimyyntille, vaan myös muille sopimuksille, jotka elinkeinonharjoittaja tekee toimitilojensa ulkopuolella. Kuten direktiivin johdanto-osan viidennestä perustelukappaleesta ilmenee, direktiivin tavoitteena on myöntää kuluttajalle peruuttamisoikeus vähintään seitsemän päivän pituiseksi ajaksi, jotta kuluttaja voisi arvioida sopimuksen aiheuttamia velvoitteita.
- 6 Recreb on esittänyt 30.6.1989 Giudice conciliatore di Firenzelle hakemuksen siitä, että tämä määräisi Faccini Dorin maksamaan Recrebillle sovittun määrän korkoineen ja kuluineen.
- 7 Tämä tuomioistuin on 20.11.1989 annetulla maksamismääräyksellä määrännyt Faccini Dorin maksamaan vaaditun määrän. Dori on hakenut takaisin-saantia tässä samassa tuomioistuimessa. Hän on jälleen väittänyt peruut-taneensa sopimuksen direktiivissä mainituin ehdoin.
- 8 On kuitenkin kiistatonta, että näiden tosiseikkojen tapahtuma-aikana Italia ei ollut ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä, vaikka tähän tarkoitettu määräaika oli kulunut umpeen 23.12.1987. Italia on itse asiassa vasta 15.1.1992 annetulla ja 3.3.1992 voimaan tulleella *decreto legislativo*lla nro 50 (GURI, tavanomainen täydennysosa nroon 27, 3.2.1992, s. 24) saattanut kyseisen direktiivin osaksi kansallista oikeusjärjestystä.
- 9 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, voiko se soveltaa direktiivin säännöksiä siitä huolimatta, että Italia ei kyseisten tosiseikkojen tapahtuma-aikaan ollut saattanut direktiiviä osaksi kansallista oikeusjärjestys-tä.
- 10 Tuomioistuin on näin ollen esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle sanamuodol-taan seuraavanlaisen ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko 20.12.1985 annetun yhteisön direktiivin 85/577/ETY katsottava olevan riittävän täsmällinen ja yksityiskohtainen, ja jos vastaus on myöntävä, onko sillä voinut olla vaikutuksia yhtäältä yksityisten ja Italian valtion välisiin suhteisiin ja toisaalta yksityisten keskinäisiin suhteisiin direktiivin voimaansaattamiselle annetun 24 kuukauden määräajan päättymisen ja sen ajankohdan, jolloin Italian valtio pani direktiivin täytäntöön, välisenä aikana?”

- 11 Direktiivissä veloitetaan jäsenvaltiot säätämään tiettyjä sääntöjä elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisten oikeussuhteiden sääntelemiseksi. Koska kyseisen riita-asian asianosaisina ovat kuluttaja ja elinkeinonharjoittaja, kansallisen tuomioistuimen esittämä kysymys nostaa esille kaksi ongelmaa, joita on tarkasteltava erillisinä. Kysymys koskee ensiksi peruuttamisoikeuteen liittyvien direktiivin säännösten ehdottomuutta ja riittävää täsmällisyyttä. Toiseksi siinä on kysymys siitä, voidaanko direktiiviin, jolla jäsenvaltiot veloitetaan säätämään tiettyjä sääntöjä erityisesti yksityisten oikeussubjektien välisten suhteiden sääntelemiseksi, nojautua yksityisten välisissä riita-asioissa silloin, kun tarvittavia toimenpiteitä direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista oikeusjärjestystä ei ole toteutettu.

Peruuttamisoikeutta koskevien direktiivin säännösten ehdottomuus ja riittävä täsmällisyys

- 12 Direktiivin 1 artiklan 1 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan tavarantoimittamista tai palvelun suorittamista koskeviin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimuksiin, jotka on tehty elinkeinonharjoittajan toimittajensa ulkopuolelle järjestämällä tutustumiskäynnillä tai elinkeinonharjoittajan käydessä kuluttajan kotona tai hänen työpaikallaan silloin, kun käynnin aiheena ei ole kuluttajan nimenomainen kutsu.
- 13 Direktiivin 2 artiklassa puolestaan täsmennetään, että ”kuluttajalla” tarkoitetaan luonnollista henkilöä, jonka tässä direktiivissä tarkoitettujen oikeustoi-
mien ei voida katsoa liittyvän hänen elinkeinonsa tai ammatinsa harjoittamiseen, ja ”elinkeinonharjoittajalla” luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka suorittaa kyseisen oikeustoimen elinkeinon tai ammatin harjoittajana.
- 14 Nämä säännökset ovat niin täsmällisiä, että kansallinen tuomioistuin voi niiden avulla selvittää, kenelle ja kenen hyväksi velvoite on asetettu. Erityisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä ei tässä suhteessa tarvita. Kansallinen tuomioistuin voi tyytyä tarkistamaan, onko sopimus tehty direktiivissä kuvailuissa

olosuhteissa ja onko se tehty direktiivissä määriteltyjen elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä.

- 15 Sellaisen kuluttajan suojelemiseksi, joka on tehnyt sopimuksen tällaisissa olosuhteissa, direktiivin 4 artiklassa säädetään, että elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava kuluttajalle kirjallisesti tämän oikeudesta peruuttaa sopimus sekä sen henkilön nimi ja osoite, jota kohtaan tätä oikeutta voidaan käyttää. Siinä mainitaan vielä erityisesti, että 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa tämä ilmoitus on luovutettava kuluttajalle sopimuksen tekohetkellä. Lopuksi siinä täsmennetään, että jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden kansallisessa lainsäädännössä säädetään aiheellisista kuluttajansuojatoimenpiteistä niiden tilanteiden osalta, joissa tässä artiklassa mainittuja tietoja ei ole annettu.
- 16 Direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kuluttajalla on oikeus peruuttaa sitoumuksensa antamalla peruuttamisilmoitus määräajassa, joka on vähintään seitsemän päivää siitä hetkestä, jolloin elinkeinonharjoittaja kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen muodollisuuksien ja ehtojen mukaisesti on ilmoittanut kuluttajalle tämän oikeudesta. Artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että peruuttamisilmoituksen antaminen vapauttaa kuluttajan kaikista peruutetun sopimuksen mukaisista velvoitteista.
- 17 Direktiivin 4 ja 5 artiklassa jätetään toki jäsenvaltioille jossain määrin harkintavaltaa kuluttajansuojan osalta silloin, kun elinkeinonharjoittaja ei ole tiedottanut peruuttamismahdollisuudesta, sekä määräajan vahvistamisen ja peruuttamismuodollisuuksien osalta. Tällä ei kuitenkaan ole vaikutusta pääasiassa kysymyksessä olevien direktiivin säännösten täsmälliseen ja ehdottomaan luonteeseen. Harkintavalta ei siis estä kuluttajien vähimmäisoikeuksien määrittämistä. Tältä osin 5 artiklan sanamuodosta ilmenee, että peruuttamisesta on ilmoitettava ajassa, joka on vähintään seitsemän päivää siitä lukien, kun kuluttaja on saanut elinkeinonharjoittajalta vaaditun tiedon. On siis mahdollista määritellä sellainen vähimmäissuoja, joka on toteutettava joka tapauksessa.
- 18 Ensimmäisen esille tulleen ongelman osalta on kansalliselle tuomioistuimelle vastattava, että direktiivin 1 artiklan 1 kohta, 2 artikla ja 5 artikla ovat ehdottomia ja riittävän täsmällisiä sen määrittämiseksi, ketä näillä säännöksillä suojellaan ja kuinka pitkä vähimmäisaika kuluttajille on annettava peruuttamisilmoituksen tekemiseen.

Vetoaminen peruuttamisoikeutta koskeviin direktiivin säännöksiin kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisessä riita-asiassa

- 19 Toisella kansallisen tuomioistuimen esittämällä kysymyksellä halutaan täsmällisemmin selvittää, voiko kuluttajilla olla silloin, kun direktiiviä ei ole säädettyssä määräajassa täytäntöönpantu, suoraan direktiivin perusteella oikeus elinkeinonharjoittajien kanssa tekemiensä sopimusten peruuttamiseen, ja voivatko kuluttajat vedota tällaiseen peruuttamisoikeuteen kansallisessa tuomioistuimessa.
- 20 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on vakiintuneessa oikeuskäytännössään asiassa 152/84, Marshall, 26.2.1986 antamastaan tuomiosta (Kok. 1986, s. 723, 48 kohta) alkaen korostanut, direktiivi ei sellaisenaan voi luoda velvoitteita yksityiselle oikeussubjektille ja siihen ei näin ollen sellaisenaan voida vedota tällaista henkilöä vastaan.
- 21 Kansallinen tuomioistuin on korostanut, että ehdottomien ja riittävän täsmällisten direktiivien, joita ei ole saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä, vaikutusten rajoittaminen valtion toimielinten ja yksityisten oikeussubjektien välisiin suhteisiin johtaisi siihen, että säädöstä sovellettaisiin vain tiettyjen oikeussubjektien välisissä suhteissa, vaikka Italian oikeusjärjestyksessä – kuten kaikkien laillisuusperiaatteelle perustuvien modernien valtioiden oikeusjärjestyksissä – valtio on mihin tahansa muuhun oikeussubjektiin rinnastettava oikeussubjekti. Jos direktiiviin voitaisiin vedota ainoastaan valtiota vastaan, tämä merkitsisi sitä, että tätä on pidettävä seuraamuksena direktiivin täytäntöönpanon laiminlyönnistä, aivan kuin kysymys olisi puhtaasti yksityisluonteisesta suhteesta.
- 22 Tältä osin on todettava, kuten edellä mainitussa 26.2.1986 asiassa Marshall annetusta tuomiosta (48 ja 49 kohta) ilmenee, että mahdollisuus vedota direktiiviin kansallisessa tuomioistuimessa perustuu direktiivien velvoittavaan luonteeseen ja että perustamissopimuksen 189 artiklan mukaan direktiivit velvoittavat tällä tavoin ainoastaan ”jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu”. Oikeuskäytännön tavoitteena on estää se mahdollisuus, että ”valtio saisi etua siitä, ettei se noudata yhteisön oikeutta”.
- 23 Ei voida hyväksyä, että jäsenvaltio, jonka yhteisön lainsäätäjä on velvoittanut antamaan tiettyjä sen – tai sen elinten – ja yksityisten välisiä suhteita säänteleviä oikeussääntöjä ja antamaan yksityisille tiettyjä oikeuksia, voisi nämä oikeudet yksityisiltä evätäksään vedota siihen, ettei se ole täyttänyt velvelli-

suuksiaan. Siksi yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että yksityisillä on oikeus vedota valtiota (tai valtion elimiä) vastaan julkisia hankintoja koskevien direktiivien (katso asia 103/88, Fratelli Costanzo, tuomio 22.6.1989, Kok. 1989, s. 1839) sekä liikevaihtoverojen yhdenmukaistamista koskevien direktiivien (katso asia 8/81, Becker, tuomio 19.1.1982, Kok. 1982, s. 53) tiettyihin säännöksiin.

- 24 Edellä mainitun oikeuskäytännön ulottaminen yksityisten oikeussubjektien välisiin suhteisiin merkitsisi sitä, että yhteisöllä olisi toimivalta asettaa välittömin oikeusvaikutuksin velvoitteita yksityisille oikeussubjekteille, vaikka sillä itse asiassa on tämä toimivalta ainoastaan silloin, kun sillä on toimivalta antaa asetuksia.
- 25 Tästä seuraa, että jos tarvittavia toimenpiteitä direktiivin täytäntöönpanemiseksi ei ole toteutettu säädetystä määräajassa, kuluttaja ei voi nojautua direktiiviin peruuttaakseen elinkeinonharjoittajan kanssa tekemänsä sopimuksen eikä vedota peruuttamisoikeuteen kansallisessa tuomioistuimessa.
- 26 On lisäksi muistettava, että asiassa 14/83, Von Colson ja Kamann, 10.4.1984 annetusta tuomiosta (Kok. 1984, s. 1891, 26 kohta) alkaneen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltioiden direktiiviin perustuva velvoite saavuttaa siinä säädetty tavoite sekä niiden perustamissopimuksen 5 artiklaan perustuva velvoite toteuttaa kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia tämän velvoitteen täyttämisen varmistamiseksi, kohdistuu kaikkiin jäsenvaltioiden julkisen vallan käyttäjiin eli myös tuomioistuihin niiden toimivallan rajoissa. Kuten yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-106/89, Marleasing, 13.11.1990 antamasta tuomiosta (Kok. 1990, s. I-4135, 8 kohta) ja asiassa C-334/92, Wagner Miret, 16.12.1993 antamasta tuomiosta (Kok. 1993, s. I-6911, 20 kohta) ilmenee, kansallisen tuomioistuimen on kansallista lainsäädäntöä soveltaessaan, riippumatta siitä, onko kyse direktiiviä edeltävisistä tai sen jälkeen annetuista säännöksistä, tulkittava kansallista lainsäädäntöä mahdollisimman pitkälle direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti, jotta direktiivissä tarkoitettu tulos saavutettaisiin ja perustamissopimuksen kolmatta kohtaa näin noudatettaisiin.
- 27 Sellaisen tapauksen osalta, jossa direktiivissä säädettyä tulosta ei voitaisi saavuttaa tulkinnan avulla, on toisaalta muistettava, että yhdistetyssä asiassa C-6/90 ja C-9/90, Francovich ym., 19.11.1991 annetun tuomion (Kok. 1991, s. I-5357, 39 kohta) mukaan yhteisön oikeudessa veloitetaan jäsenvaltio korvaamaan se vahinko, joka yksityisille oikeussubjekteille on aiheutunut siitä, että direktiiviä ei ole saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä,

edellyttäen, että kolme edellytystä täyttyy. Ensiksi, direktiivin tarkoituksena on oltava oikeuksien antaminen yksityisille oikeussubjekteille. Näiden oikeuksien sisällön on toiseksi oltava määrittävissä direktiivin säännösten perusteella. Lopuksi valtiolle kuuluvan veloitteen täyttämättä jättämisen ja aiheutuneen vahingon välillä on oltava syy-yhteys.

- 28 Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevalla direktiivillä on kiistattomasti tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille oikeussubjekteille, eikä epäselvyyttä ole myöskään sen suhteen, etteikö näiden oikeuksien vähimmäissisältöä voitaisi määrittää yksin direktiivin säännösten perusteella (katso edellä 17 kohta).
- 29 Mikäli vahinkoa on aiheutunut ja tämä vahinko on johtunut siitä, ettei jäsenvaltio ole noudattanut veloitteitaan, kansallisen tuomioistuimen asiana on varmistaa kansallisen vahingonkorvauslainsäädännön mukaisesti loukattujen kuluttajien oikeus saada korvausta.
- 30 Kansallisen tuomioistuimen toisen esiin tuoman ongelman osalta on todettava edellä esitetyn perusteella, että jos tarvittavia toimenpiteitä direktiivin täytäntöönpanemiseksi ei ole toteutettu säädettyssä määräajassa, kuluttajilla ei voi olla suoraan direktiivin perusteella aihetta peruuttaa elinkeinonharjoittajan kanssa tekemiään sopimuksia, eivätkä he voi vedota peruuttamisoikeuteen kansallisessa tuomioistuimessa. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin sekä direktiiviä edeltävää että sen jälkeistä kansallista lainsäädäntöä soveltaessaan tulkittava sitä mahdollisimman pitkälle direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti.

Oikeudenkäyntikulut

- 31 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Tanskan, Saksan, Kreikan, Ranskan, Italian, Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Giudice conciliatore di Firenze 24.1.1992 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

- 1) Muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20 päivänä joulukuuta 1985 annetun neuvoston direktiivin 85/577/ETY 1 artiklan 1 kohta sekä 2 ja 5 artikla ovat ehdottomia ja riittävän täsmällisiä sen määrittämiseksi, ketä näillä säännöksillä suojellaan ja kuinka pitkä vähimmäisaika kuluttajille on annettava peruuttamisilmoituksen tekemiseen.
- 2) Jos tarvittavia toimenpiteitä direktiivin 85/577/ETY täytäntöönpanemiseksi ei ole toteutettu säädetyssä määräajassa, kuluttajilla ei voi olla suoraan direktiivin perusteella aihetta peruuttaa elinkeinonharjoittajan kanssa tekemiään sopimuksia, eivätkä he voi vedota peruuttamisoikeuteen kansallisessa tuomioistuimessa. Kansallisen tuomioistuimen on kuitenkin sekä direktiiviä edeltävää että sen jälkeistä kansallista lainsäädäntöä soveltaessaan tulkittava sitä mahdollisimman pitkälle direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti.

Due	Mancini	Moitinho de Almeida
Diez de Velasco	Edward	Kakouris
Joliet	Schockweiler	Rodríguez Iglesias
Grévisse	Zuleeg	Kapteyn
		Murray

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä heinäkuuta 1994.

R. Grass
kirjaaja

O. Due
presidentti